

ZPRAVODAJ

ostravské pobočky Genealogické a heraldické společnosti v Praze

Vladimír ROLINC

KOMPLEXNÍ IDENTIFIKAČNÍ ROZBORY V RANÉ GENEALOGII

Námět tohoto článku lze stručně definovat takto :
Chceme i v rané genealogii /tj. před rokem 1785/ vědět, kdo je skutečně kdo a kolika různých příjmení použila každá fyzická osoba po dobu své existence v prověřovaném okrsku. K řešení této otázky pak najít a zobecnit praktickou, všeobecně použitelnou metodu a ujednotit současně nejvhodnější formu zveřejňování docílených výsledků, a to s ohledem na potřeby moderního pojetí genealogie.

Skluzu do úzkého rodového soukromí zabrání precedenční vymezení celé obce /osady/ jako minimálního okrsku komplexního rozboru, přičemž i v počáteční etapě budeme za ideální rozborový okrsek považovat teprve oblast celých farností, eventuelně panství. Výsledným kolektivním cílem by mělo být pak provedení rozboru vyšších jednotek, vyústující ke komplexnímu výzkumu Čech a Moravy.

Při event. usměrňování ze strany GHSP není to úkol nereálný, utopistický, neboť většina poctivě a svědomitě provedených genealogických prací nám po menších či větších doplňcích a úpravách může dát žádané výsledky.

A naopak - komplexní identifikační rozbor nás může vyvést ze zdánlivě slepé uličky i v úzce rodově specializované práci.

I.

Na jakých principech je založena navržená metoda komplexního identifikačního rozboru /dále jen KIR/ jsem již naznačil v článku "Komplexní rozbor - předpoklad pro použití dat rané popisné genealogie pro účely kvalitativní" ve 4. sešitě 4. řady Listů GHSP na str. 127 - 129.

Hlavní zásady:

1. Cílevědomě soustředit základní zdroje příjmení - ať již matriční či nematriční povahy - a s použitím prokázané celoživotní neměnnosti křestního jména upravit navržené doklady na tohoto společného jmenovatele.
2. Prakticky aplikovat známé teorie o populačních intervalech.
3. Účinně využít existence paralelní sítě křestních kmotrů.
4. Vhodnou grafickou úpravou navržených tabelárních přehledů umožnit rychlou a účinnou vizuální orientaci.

II.

Po víceletém pokusném experimentování navrhuji tuto základní sestavu dokladů k provádění KIR:

- a/ populační listy
- b/ rozborové výkazy
- c/ pomocné výkazy kmotrů

ad a/ Populační listy

Doklad běžně badateli používaný /zvaný též rodinný list/ buď ve formě postupného záznamu rodiče - děti nebo v paralelním řešení: levá třetina - část rodičů, pravé dvě třetiny výkazu - část dětí /viz připojené vzory č. 1 a 2/.

Populační list je zásadně zakládán pro každé příjmení, vyskytující se současně ve sledovaném okrsku, získané ať již z dokladů matričních či nematričních.

Matriční údaje je zásadně nutné rozšířit o úplné údaje o křestních kmotrech a uvést /třeba jinobarevně/ pod řádek narození každého jednotlivého dítěte. U již existujících populačních listů je přípustné uvést tento doplňující záznam i na konci dokladu, ale vzhledem k doplňkům z KIR je to nepraktické.

Při zápisu narození dětí přihlížíme ke známým teoriím o populačních periodách a vždy ponecháme dostatečnou mezeru tam, kde populační řetěz je podle nich neúplný. Při tom uplatníme i známý fakt, že poslední děti řady mají většinou větší časový odstup.

Volný listkový systém populačních listů je přísně obecně abecedně řazen a populační list se neruší ani v případě, že se prokazatelně jedná o znásobení již existujícího příjmení. V tom případě dostane takový populační list jinobarevnou odvolací poznámku na tzv. sběrný populační list, kam se opět jinobarevně přenesou data z populačního listu znásobeného příjmení. Volba sběrného populačního listu není náhodná - zásadně se dává přednost příjmení uváděnému doklady nematričními před záznamem znění z matričního dokladu.

U migrující části obyvatelstva se běžně stává, že jedná a též fyzická osoba může mít několik populačních listů. V průběhu KIR dochází k jejich sjednocení, diskutabilní zůstává však otázka lokace hlavního sběrného listu. Umístění jsem zatím volil v obci, kde došlo k úmrtí /při typické migraci/ a u netypické v obci převážného působení.

Setkal jsem se dodatečně s opodstatněným názorem o centrální evidenci těchto populačních listů v sídle farnosti /event. v sídle panství/, a to i za cenu pouhého odkazu na podrobně vedený populační list v jiné obci.

Populační list zůstává trvalým dokladem i po skončení KIR. Proto se na něj postupně zanášejí všechny prověřené informace ze všech přístupných soudobých dokladů /profese, data o nemovité držbě, předchozí a následný držitel nemovitosti, zpětný vývod domovního čísla apod./.

Ideálem by byl samostatný populační list pro každého nositele byť stejného příjmení - prakticky je však většinou shrnujeme na společný populační list určitého příjmení.

ad b/ Rozborové výkazy

Uspořádání rubrik v záhlaví /na ose y/ výkazu souřadnicového typu je zřejmé z přílohy č. 3. Volba křestních jmen, které dotujeme samostatnou rubrikou, může oproti příkladu doznat lokálních změn, ale jednou již zvolené pořadí neměníme. Závěrečné volné rubriky jsou určeny pro křestní jména ojediněle se vyskytnuvší a pro děti nemanželské.

Rozborové výkazy zásadně začínají rozpisem základního nematričního dokladu, který v časovém období ne delším 20 let předchází vznik matriky. Mezi základní nematriční doklady řadíme gruntovnice, urbáře, v Čechách berní ruly, na Moravě lánové rejstříky a jejich rektifikaci, dále teresiánský katastr a podobné doklady s prověřeným materiálem vazby příjmení a křestního jména. Rozpis tohoto úvodního nematričního dokladu na rozborovém výkazu řádně oddělíme /pokud ho vůbec neprovedeme jinobarevně - s výjimkou použití červené barvy/ a pokračujeme zjednodušeným výpisem údajů oddací a rodné matriky, a to rok po roce. Při každém sňatku a při křtu prvního dítěte /pokud nemáme údaj o sňatku/ uvedeme do rubriky křestního jména otce příslušného příjmení a doplníme jej heslovitou zkratkou křestního jména matky. Zápis doplníme letopočtem. Při pokračování populace se u dalších dětí spokojíme vizuální kontrolou - nový záznam se provede až při jiném křestním jméně matky, a to i v případě, že zatím nemáme příslušný sňatek.

Jakmile se časově dostaneme k datu vyhotovení dalšího nematričního dokladu, zápis z matrik přerušíme a pokračujeme v něm až po vpisu údajů tohoto nematričního dokladu. Pokud vpis neprovádíme jinobarevně, pak jej velmi pečlivě od matričních záznamů vždy oddělíme.

Nešetříme místem - mezi každým, hlavně matričním záznamem, zůstává jeden řádek volný pro případné záznamy z KIR. Po vyčerpání jednoho listu pokračujeme na dalším tak, abychom je případně mohli slepením /např. formou leporela/ upravit ve větší tabuli.

Rozborové výkazy nám mohou ulehčit různá pátrání i v době předmatriční, ale tato doba si vyžaduje specificky rozdílný přístup k provádění rozboru, poněvadž většinu důležitých souvislostí KIR postrádá.

ad c/ Výkaz kmotrů

Z funkce kmotra získáváme mnoho tzv. návěští o znásobení příjmení, které vedou ke konečnému výsledku. Je proto samozřejmě uvádět tyto genealogicky velmi cenné informace formou pro daný účel nejvhodnější.

Původně jsem tuto otázku řešil jednoduchým pomocným výkazem, kde hlavička na ose y zůstala v podstatě shodná s hlavičkou rozborových výkazů a u jmen jednotlivých kmotrů se uváděly odkazy na příslušné populační listy. Ukázalo se, že mnohem účinnější je následující řešení, u něhož diferencujeme formou záznamu podle bydliště kmotra či kmotry :

1. U kmotrů, bydlících v obcích, pro které byl již KIR proveden, nebo jej provádíme, uvedeme záznam o kmotrovství přímo na populačním listě kmotra či kmotry, a to ve vyhrazeném prostoru pro tento účel na spodní části populačního listu, eventuálně na jeho zadní straně. Stejný postup zůstává pokud jsou kmotry neprovdané dcery či neženatí synové.

V záznamu dodržujeme toto pravidlo :

U jména křestního kmotra či kmotry a u časového údaje o výkonu této funkce se uvede odkaz na příslušný populační list rodičů křtěného dítěte.

Současně se jinobarevně provede poznámka obsahující eventuální příjmení kmotrů, kteří jsou uváděni u ostatních dětí rodičů křtěného dítěte a mají s naším kmotrem či kmotrou stejné křestní jméno. Tato poznámka je pro další úspěšný rozbor rozhodující ! Často se sice jedná o skutečně nového kmotra či o pouhé provdání kmotry, ale počet skutečně účinných návěští, vedoucích k cíli, nám toto opatření plně zdůvodní.

2. U kmotrů, pro něž nebyl dosud vyhotoven populační list, by nejvhodnějším řešením bylo - co kmotr, to zvláštní list, vyplněný pouze v jeho spodní části, aby později ho bylo možno použít k vyhotovení populačního listu.

Úspornější, ale méně vhodné řešení, soustřeďuje kmotry z určité obce na zvláštní list.

Jen zcela výjimečně, a to pouze jde-li o ojedinělá kmotrovství ze vzdálených obcí, lze je soustředit na sběrném listě, který tedy bude obsahovat více obcí. K tomuto řešení však se přistupuje jen v nejnútnejších případech.

Všeobecně pro údaje výkazů kmotrů platí zásada, že se neuvádějí spřežky, i když jde o manželskou dvojici, ale i každý kmotr či kmotra vystupují samostatně. Pokud se uvádí rodinná souvislost, uvedeme ji vždy v plném znění a spojitelnostech /např. "dcera Antonina" nebo "matka Karla Vožiny" apod./. Pokud zjistíme, že kmotr mění u dalších dětí bydliště, poznačíme si tento fakt rovněž poznámkou, i když tuto změnu bydliště respektujeme ve všech návaznostech a důsledcích.

III.

Vlastní provedení rozboru

Teprve při provádění vlastního rozboru plně oceníme provedené roztříštění problému znásobení příjmení ba celou řadu problémů dílčích - zněním křestního jména navzájem skoro izolovaných...

Na každé přerušení populačního řetězu u jednotlivých populačních listů nabízí nám rozborový výkaz i někdy současné výkaz kmotrů jedno či více možných řešení, tak zvaných návěstí. Jsou to přímo vizuálně se nabízející příjmení, která v té době mají shodnou spřežku křestního jména otce s matkou.

Začínáme zásadně u naprosto ojediněle se vyskytujících křestních jmen - tam od návěstí k prověřené jistotě bývá cesta nejsnadnější a nalezená znásobení nám nejen dají potřebný elán a chuť k dalším prověrkám, ale někdy nám dokonce velmi účinně pomohou řešit komplikovanější situace u nejběžnějších křestních jmen /Jan, Václav, Jiří/ prostou analogií znásobení.

V tomto stadiu KIR postupujeme naprosto systematicky a prověřujeme postupně všechny mezery populačního cyklu na populačním listě kontrolou všech shodných spřežek rodičů na rozborovém výkaze. Podobně kontrolujeme na výkaze kmotrů rodiče stejných spřežek křestních jmen u téhož kmotra. Přesto, že ne všechna znásobení příjmení jsou identifikovatelná v sledovaném okrsku, získává se již v tomto stadiu nejméně asi 60 % znásobení.

Většina nezjištěných znásobení se týká migrující části obyvatelstva a ty se pokusíme zjistit nejen rozborů dalších okrsků, ale též dalším prohloubením rozboru. Proto, jakmile jsme řádnými /červenou barvou provedenými/ odkazy na vzájemné souvislosti zajistili nalezená znásobení příjmení na všech třech dokladech KIR, přistoupíme k další fázi prověrek.

Bude to pokus rozčlenit masu zaznamenaných příjmení na základní usedlou část obyvatelstva /celkem systematicky sledovanou nematričními doklady/ a na mnohdy dosud podceňovaný zbytek migrujícího obyvatelstva, existujícího většinou mimo záznamy těchto základních nematričních dokladů.

Tato část rozboru přesahuje důsledky i významem původně stanovený cíl - zjistit znásobení příjmení. Výsledky jsou však stejně cenným přínosem do záměrů kvalitativní genealogie.

Úvodní postup je jednoduchý :

V rodinném výkaze vyhledáme všechna příjmení, vyskytující se chodně v dokladech nematričních a v matrikách. Shodu příjmení poznačíme v obou druhých záznamů podtržením příjmení. Podtrhneme i znásobená příjmení, pokud mají odkaz na příjmení podtržená.

U obou druhů dokladu zůstane logicky nepodtržená část příjmení. Bez komplikací se obvykle dalším šetřením vysvětlí důvod nepodtržení příjmení v části nematričních dokladů. Jedná se o běžné případy bezdětných manželství, pokud se nám je nepodařilo zachytit sňatkem, rodiny mimo populační cyklus, umrtí nebo odchod jinam těsně po vyhotovení nematričního dokladu apod. Opomenuté znásobení příjmení není vyloučeno, ale je zde v tomto stadiu prověrek spíše výjimkou. Tato nepřetržená příjmení, získaná z matričních dokladů, identifikují převážnou část oné hledané migrační skupiny obyvatelstva.

Složení je to velmi pestrá směs - od podruhů z podnájmů, od osob s pobytem v bytovém fondu dominikálu až po žebráky, podomní obchodníky, příslušníky ubytovaných vojáků - ve výkaze kmotrů i stav kněžský. Jejich jmenné vyčlenění nám totiž v další etapě výzkumu umožní sestavení speciálního rodinného výkazu pouze pro tyto skupiny migrujícího obyvatelstva za celé farnosti či panství.

Získal jsem po tak úžeji specializovaném KIR celé farnosti brzy celkem spolehlivý přehled o pohybu jednotlivých profesí. Bylo by možno se též pokusit o sestavení posloupnosti na panských kovárnách, mlýnech apod. Podařilo se to i v krajních případech, kdy někdy lakonické záznamy matričních dokladů profese vysloveně neidentifikovaly a tyto byly získány logickým doplněním řetězů posloupnosti. Úspěšnost mohou snížit některé vysloveně lokální faktory, ale tyto výjimečné případy jen zdůrazňují potřebu dalšího prohlubování výzkumu tohoto opomíjeného problému.

Závěrem každé úspěšné akce KIR by mělo být zevšeobecnění docílených výsledků. Minimálně by se jednalo o abecedně řazený seznam znásobených příjmení s odkazy na jejich vzájemnou souvislost v jednotlivých obcích a event. sumární výkaz za celcu farnost či panství; vyhradit v nich prostor pro doplňky a opravy a najít formu, jak je dát k dispozici badatelům. Maximalistické pojetí by navíc zahrnovalo i doplňkové přehledové tabulky o migrující skupině obyvatelstva. Konečná forma a obsah by se upravil konfrontací s potřebami kvantitativní genealogie. Mnozí badatele se již dříve pokoušeli o doplnění původních matričních pramenů sestavováním chybějících indexů, takže by šlo prohloubení této již existující spolupráce mezi státními archivy a širší badatelskou obcí.

V.

Závěr

Jsem si vědom toho, že navržené řešení KIR, které se u mne během dlouhodobé praxe plně osvědčilo, nemusí být řešením konečným. V rukách zkušenějších metodiků se mohou najít další vylepšení a možná se najde ještě jiná aplikace řešení problému. Ale právě to je také jedním ze záměrů tohoto článku. Pokud se však přece jen nepodařilo vše jednoznačně vysvětlit, jsem ochoten vzniklé nejasnosti odstranit buď osobní účastí na užší či širší besedě o tomto problému, nebo přímo pomoci při konečné fázi aplikace této metody. Hlavně v krajích Čech bych takovou sondu vítal, neboť na Moravě byly již v obou krajích úspěšně takové zkušební sondy provedeny.

Příloha 1: Vzor populačního listu postupného typu před provedením KIR

M_a_r_t_i_n_ů Jan

syn Martina Kováře z Kelče nar. 23.2.1678 Kelč + 20.2.1749

Dolní Lhota bud. číslo 22 pobyt 1688-1718 profese: kovář

I. sňatek

18.1.1700 Marianna, dcera Jana Vykydala z Kelče

nar. 18.6.1680 Kelč + 17.8.1714 D. Lhota

Děti :
 .
 .
 .
 26.7.1708 Antonín Martinů
 Jan Tesař + M.uxor
 13.5.1712 Amálie Martinů
 Jan z Kopce + M.uxor
 16.8.1714 Martin Martinů
 Jan Tesař + M.uxor

II. sňatek :

20.1.1715 Barbora, vdova po Janu Zouvalovi z D.Lhoty
 rozená Tomáš Jarý
 nar. 12.1.1680 D.Lhota +13.4.1749 Komárno

12.2.1716 Marianna Martinů + 22.2.1716 / 10 dní
 Martin a Žofia Marek

Příloha 2 : Vzor populačního listu paralelního typu po
 provedení KIR /podtržené zápisy jsou vpisy
 červenou barvou /

Martinů Jan	=29.1.1701 Jan Kovář, Kelč	+20.6.1717
syn Matěje Kováře	J + Ro Malik, Kelč	
z Kelče	=2.6.1703 Václav Kovář, Kelč	§1.9.1723
=23.2.1678 Kelč	Anna J. Rybka, Kelč	
alias KOVÁŘ	J. Malik + A soror	
	Martinů, Kelč	
kovář	=4.12.1705 Elisabeth + 16.12.1707 /2r.	
§ 18.1.1700	J + Ro Malik	
Marianna dcera Jana	=26.7.1708 Antonín Martinů	+28.7.1708 /2 d.
Vykydala, Kelč	J. Tesař + M.uxor	
= 13.6.1680 Kelč		
+ 17.8.1714 D.Lhota	=28.5.1710 Jana Kovář	§ 14.2.1728 Josef Fr.
34 let	J. Tesař + M.uxor	Nádvorník, Kelč
	=13.5.1712 Amálie Martinů	§21.1.1734 Jan
		Josef Kára, Kelč
§§20.1.1715	Jan z Kopce + M.uxor	
Barbora, vdova po	=16.8.1714 Martin Martinů	+22.3.1714/1 týd.
Janu Zouvalovi	Jan Tesař + M.uxor	psán Kovář
roz. Tomáš Jarý		
=12.1.1680 D.Lhota	=12.2.1716 Marianna Martinů	+22.2.1716/10 d.
+13.4.1749 Komárno	Mr + Žofia Marek	
70 let, vdova		
Jan Martinů	= 1.9.1713 Barbora Kovář	+2.9.1718/1 den
+20.2.1749/71 let	Jan z Kopce + Žofia Marek	psán Kovář
Komárno		

Poznámka :

Jedná se o sběrný populační list /dvou příjmení a dvou obcí/; někteří badatelé by zařadili tento list do Kelče a ne do D.Lhoty, jak uvedeno v příkladě.

Zjištěna znásobená příjmení: J.Tesař shodný s J. z Kopce, J.Martinů shodný s Janem Kovářem./Obě návěští později potvrzena gruntovní knihou/.

Příloha 3 : Vzor rozborového výkazu

Obec :
Dolní Lhota

Název dokladu rok vyhotovení	Jan	Václav	Martin	sběrná
Urbář-sedláci 1678 chalupníci	Kroupa Hanek Lacina Jahn	Vala Kabilka	Malý Malík	Adam Mlynář
Matrika 1680 - 1686	M Lacina 1680 J Knopp 1680 K Jahn 1681- K Kroupa 1684-	A Krucich 1680 M Kabilka 1681- Jana Vala 1681- B Valuch 1685- B Komarovský 1685	M Malý 1681 B Vodák 1681- M Malíček 1682- V Koupil 1682 A Malík 1682	Adam + M Molitor 1680 Adam + M Příleský 1682- Samuel Kára 1685-
Urbář-sedláci 1686 -chalupníci	Kroupa Malý	Kabilka Valuch	Malík	Adam Příleský mlynář Samuel Kramář
Matrika 1687-1699				

Poznámky :

Po provedeném KIR se u Adama Molitora vpíše červeně odkaz na Adama Příleského, stejně tak u Václava a Barbory Valuchové na Václava a Barboru Komarovské, dále Martin a Marie Malá se

po prověření rovná Martin a Marie Malíčková, stejně jako Samuel Kramář = Samuel Kára.

Tento vzor uvádí pouze část dozborového výkazu. Celé záhlaví má obyčejně minimálně 11 rubrik: Jan, Václav, Jiří, Martin, Matěj, Tomáš, Pavel, Mikuláš, Jakub a dvě rubriky sběrné.

Dle potřeby dotujeme křestní jméno Jan dvěma rubrikami.

Zkratky křestních jmen manželek si ujednotíme dle potřeby: A = Anna, M = Marianna, K = Kateřina, V = Veronika, B = Barbora, apod.

Příloha 4: Výkaz kmotrů /jako součást populačního listu/

Jméno kmotra:		rodiče křtěného dítěte:
Jan Martinů	14.3.1711	Karel + Anna Novák
	22.7.1713	Karel + Anna Novák
<u>Jan Kovář</u>	<u>1.2.1716</u>	<u>Karel + Anna Novák</u>
Jan Martinů	1.1.1714	nemanž. Šofie Vrátná
Jan Martinů	17.3.1714	Jan + Kateřina Vojkůvka
Jan Martinů	29.9.1715	Jiří + Anna Freis
<u>Jan Kovář</u>	<u>20.12.1717</u>	<u>Jiří + Anna Freis</u>
Marianna Martinů	3.4.1710	Jiří + Anna Freis

atd.

Poznámky:

Podtržené záznamy jsou vedeny jinobarevně a mají do konečného vyřešení pouze informativní charakter.

Pokud výkaz kmotrů bude mít charakter sběrného listu, pak v záhlaví nutno uvést obec a systematiku podřídít křestním jménům kmotrů.

Leoš MLČÁK - Pavel ŠRÁMEK

MLČENLIVÍ SVĚDKOVÉ

Jen málo kdo z těch, kteří nejsou hlouběji zasvěceni do problematiky kampanologie, jak se odborně nazývá studium zvonů, ví, kolik pozoruhodné umělecké a řemeslné krásy a často i překvapivých objevů zůstává dosud pečlivě ukryto v těžko přístupných věžích našich měst a vesnic, kde v pološeru a mnohdy i zapomenutí odbíjejí čas svým jasným kovovým hlasem mlčenliví svědkové slavných i pohnutých dob naší historie.

Každodenní zvuk zvonů provází člověka téměř od počátku rozvoje lidské civilizace. Nejstarší zvonařské památky pocházejí již z konce třetího tisíciletí před naším letopočtem a jsou doloženy archeologickými výzkumy na území starověké Mezopotámie.

Velmi starého původu jsou také zvony v Číně, kde se vyvinuly k věnci se rozšiřující a v horní části provrtané zvony s dřevěnými klepadly. V pozdějších dobách užívali zvony rovněž Féničané, Egypťané, Řekové a Římané.

K významnějšímu rozšíření zvonů v křesťanské liturgii došlo v průběhu 5. - 7. století našeho letopočtu. V této době se odléváním zvonů proslavili zejména kovolijci v Irsku a Anglii, odkud se výroba zvonů v průběhu dalších staletí rozšířila do celé Evropy.

Až do 13. století se výrobou zvonů zabývaly téměř výhradně kláštery, mezi nimi zvláště kláštery benediktinské, jejichž kovolijci vypracovali již v 10. století také první podrobné teoretické návody sloužící k odlévání zvonů i dalších kovových předmětů.

K nebývalému rozkvětu zvonařství došlo ve vrcholném středověku, kdy v důsledku prudkého rozvoje měst vzrostla potřeba specializovaných řemesel. Po přechodném období, v němž se odléváním zvonů zabývali konváři, produkující kromě zvonů především cínové nádoby, křtitelnice a svícny, přecházela od 16. století výroba zvonů na specializované a postupně také cechově organizované kovolijecské mistry - zvonaře.

S prvními počátky zvonařského řemesla na území našeho státu se prokazatelně setkáváme teprve na konci 13. a počátkem 14. století. Samotné užívání zvonů je však jistě staršího data a je velmi pravděpodobně spojeno již s obdobím kulturně značně vyspělé Velkomoravské říše.

K nejvýznamnějším centrům zvonařského řemesla na Moravě a ve Slezsku patřila vedle Olomouce, Opavy a Brna především Jihlava a Velké Meziříčí. Přechodně se zvony odlévaly také v Uničově, Valašském Meziříčí, Moravské Třebové, Mikulově, Vyškově, Velké Bíteši, Znojme, Těšíně a Hranicích.

Výrazné kovolijecské i umělecké proslulosti dosáhli v našem kraji zejména zvonaři olomoučtí, patřící až do konce druhé třetiny 19. století nepřetržitě k nejvýznamnějším představitelům tohoto řemesla na celé Moravě.

Umělecký i kampanologicky pozoruhodnými díly jsou však i renesanční zvony, povětšinou s českými nápisy, ulité zvonaři ve Valašském Meziříčí a Hranicích, úspěšně konkurující vyspělým dílům ostatních částí Moravy. Za zmínku stojí i kovolijecský velmi vyspělá raně barokní díla zvonařů v Opavě i vzácně dochovaná díla zvonařů z Nisy, Vratislavi i Vídně.

Základním předpokladem každého úspěšného zvonařského díla byla správná konstrukce profilu zvonového žebra, výrazně ovlivňující společně s dalšími poměry jednotlivých částí zvonového korpuzu výšku, tón, délku jejich vyznívání a harmonický vzestup alikvótních tónů. Důležité byly i rozsáhlé znalosti metalurgické, zejména správné stanovení poměru cínu a mědi i značná dávka manuální zručnosti, nutná k velmi komplikovanému modelování a vypalování několikadílné zvonové formy.

Nejstarší zvony byly poměrně štíhlé a jejich jedinou výzdobou byly stručné, obsahem ustálené nápisy gotickou minuskulí, umístěvané v horní části pláště na čepci. Bývaly zavěšovány na koruny tvořené nejčastěji šesti závěsnými uchy, zdobenými výžlabky a lištami. Teprve později bývalo užíváno k výzdobě zvonů také nejrozličnějších ornamentů a figurálních reliefů.

Postupem doby se nápisy stávají stále rozsáhlejšími a začínají obsahovat vedle ustálených zvonařských formulací i některé cenné historické údaje o tehdejších složení městských rad, majitelích panství, jménech purkmistrů, rychtářů a dalších představitelů měst a obcí. Rozšiřuje se také obliba městských znaků i rodových erbů, majících dodnes značnou heraldickou i historickou hodnotu.

Za největší dochovaná světová zvonařská díla bývají považovány dva zvony v Moskvě o hmotnosti 100 a 200 tun a jeden ze zvonů v Japonsku i o hmotnosti 140 tun. Ze středoevropských zvonů patří k mimořádně objemným zvonům "císařský" zvon v Kolíně nad Rýnem o hmotnosti 54 tun, zvon "Maria Gloriosa" v Erfurtu o hmotnosti 22,5 tuny a zvon ve svatoštěpánském kostele ve Vídni o hmotnosti 32 tun.

Největším a zároveň nejtěžším zvonem v ČSSR je zvon "Zikmund" z roku 1548 v pražské svatovítské katedrále o hmotnosti 17 tun a průměru 256 cm. Podle nejnovějšího zjištění J.V. Musila je patrně těžším kampanologickým dílem zvon z roku 1828, zavěšený v olomouckém kostele sv. Václava, o průměru 250 cm a hmotnosti 20 tun, ulitý vídeňským zvonařem Bedřichem Soltenhoferem.

Nejstarším československým zvonem je zvon "Vilém" v Havlíčkově Brodě, ulitý počátkem 14. století a původem dalmátský zvon z roku 1286, uložený v Městském muzeu v Chebu. Nejstarší český nápis na zvonu pochází z roku 1386 a je umístěn v Přelicích na okrese Kladno. Nejstarším datovaným zvonem na území Severomoravského kraje a patrně na celé Moravě je zvon v Odrách z roku 1374. K velmi starým a vzácným zvonům patří také nedatovaná zvonařská díla v Náměšti na Hané a v Ostravě-Zábřehu.

Největším a také k nejtěžším severomoravským zvonem, nebereme-li v úvahu již zmíněný importovaný zvon v olomouckém kostele sv. Václava, je zvon v Lipníku nad Bečvou, ulitý v roce 1604 olomouckým zvonařem Zachariášem Milnerem, o průměru 200 cm a hmotnosti 5 tun, jehož neobvyklé rozměry si vyžádaly stavbu unikátní lipnické renesanční zvonice.

Zajímavou kampanologickou kuriozitou našeho kraje jsou tři zvony ulité v druhé polovině 19. století v Rusku s nápisy v azbuce, umístěné v důsledku válečných událostí v Třinci a Bystřici nad Olší. Obecně bývala se zvony spojena celá řada pověstí a legend. Zvonům se přisuzovala nadpřirozená schopnost oznamovat hrozící nebezpečí i rozhánět bouřkové mraky, což se v běžném povědomí udrželo místy ještě i koncem minulého století.

Prostřednictvím zvonů byly sdělovány mimořádné a významné události a svátky, zvonilo se však i při přírodních katastrofách, požárech, za moru i během válek. Zvuk zvonu pomáhal také rozdělovat den do základních a pravidelných časových intervalů.

Snad právě také díky i těmto skutečnostem nabývalo zvonařské řemeslo postupně na stále větším významu. Nejúspěšnější zvonařští mistři začali patřit k váženým měšťanům, kterým svěřovány i významnější funkce v městských radách. Jednomu z nich, Bričímu z Cimperka, byl dokonce udělen šlechtický titul a povoleno užívat rodového erbu se zvonem.

Kromě zvonů se většina zvonařských mistrů podílela ve starších dobách i na výrobě dalšího, tehdy běžného kovolijeckého sortimentu. V dobách míru to byly například kašny, hasičské stříkačky, vodovodní trubky a součástky čerpacích strojů.

Při válečném ohrožení měst pak lili pušky, kanóny a zhotovovali nejrůznější druhy zápalných koulí.

Až do počátku 1. světové války se přes ničivé důsledky předcházejících válečných událostí a požárů dochoval poměrně rozsáhlý soubor dokladů vysoké úrovně jejich řemesla. Převážnou část tohoto mimořádně hodnotného souboru však zničily obě světové války, jejichž plánovitě prováděným rekvizicím padlo za oběť na Moravě a ve Slezsku téměř více jak dvě třetiny historicky významných zvonů, rozlitých na dlovinu pro válečné účely. Rekvizice byly přitom prováděny velmi barbarsky, takže značná část zvonů byla rozbita přímo na věších, nebo svržena s věží dolů.

S ohledem na tuto skutečnost je nezbytné věnovat zbylým historicky významným zvonům, mezi nimiž je také řada kampanologických unikátů, všestrannou péči a pozornost. Je bezvýhradně nutné zabránit dalším ztrátám způsobenými nevhodnými úpravami i případným přeléváním celých zvonových korpusů i zavěšováním zvonů na novodobé železné konstrukce stolic s mechanickým pohybem zvonů, vytloukaných stereotypními údery chybně konstruovaných srdcí.

Alfréd PODEŠVA - Karel HRBÁČEK

JEŠTĚ O NEZNÁMÉM ZNAKU MICHÁLKOVIC

/K článku "Tři znaky obce Michálkovic" v 1. čísle I. ročníku
" Zpravodaje " ./

Nejdříve ještě stručně o podobě tohoto znaku. Na secesní kartuši s listovou výzdobou po obou stranách je v její horní části původní znak obce - pluh obrácený předkem doleva. V dolní části je na stuze zavěšeno šest medailí.

Dalším pátráním po významu neznámého znaku mezi místními občany jsme se pokusili zjistit alespoň přibližně dobu jeho vzniku a případného užívání. Především jsme však museli vyvrátit domněnku některých lidí, že ve spodní části znaku je znázorněn starší čopývací stroj. V odborné literatuře se žádný podobný stroj nevyskytuje.

Nejnadnější postupem se nám pak zdálo podívat se do stavebního povolení ke stavbě márnice, na níž se znak nachází. Archiv odboru výstavby v Ostravě 2 je však v nevyhovujícím stavu, takže z toho sešlo.

Naše další pátrání pak pokročilo díky náhodě. Na ulici ČSA v Michálkovicích jsme objevili dům, označený na omítce rokem výstavby 1908 a 1910. Měl popisné číslo jen o málo vyšší než márnice, a to 378, z čehož se dalo soudit /a archivní materiály nám to dodatečně potvrdily/, že márnice, přesněji byt pro hrobníka, nebyla postavena v roce otevření hřbitova 1898, ale později - tedy kolem roku 1908. To odpovídalo i výpovědi dcery tehdejšího hrobníka Žofie Jauernigové, rozené Podešvové, jejíž údaj jsme měli, vzhledem k jejímu vysokému stáří, v pochybnosti.

Pochybovali jsme totiž také o domněnce sedmdesát letého syna stavitele márnice J. Prokopa, že ve znaku na márnici jsou medaile šesti významných občanů Michálkovic, protože jiný mnohem starší občan Michálkovic František Hrdlička, dnes již devadesátipětiletý bývalý administrativní pracovník obce /nyní bytem ve Žďarci na Šumpersku/, se klonil více k názoru, že medaile se vztahují k patronům šesti šachet, které byly v Michálkovicích.

Dalším poznatkem v našem hledání byl údaj v "Pamětní knize městysu Michálkovic", založené v roce 1922 tehdejším vládním komisařem obce Františkem Zelníčkem /str. 220/, podle něhož se znaku s polovinou slezské orlice v horní a hornickými kladívky a srpem a v dolní části štítu začalo užívat až po převratě v roce 1918. Je tam zmínka o tom, že změnu znaku "rakouské úřady nechtěly povolit k užívání". O jaký znak šlo a kdy se o tom jednalo nedá se z kroniky zjistit.

Nahlédnutím do zachovaných zápisů ze sezení obecního zastupitelstva jsme ale zjistili následující: V protokolu o 43. sezení obecního výboru z 11. ledna 1908 se v bodě II/b říká, že na návrh radního Galíčáka bylo usneseno, že obecní představenstvo má zažádati o vyhotovení nejvyššího diplomu o nejmilostivější povýšení obce Michálkovic na městys a zároveň též žádati o povolení k používání znaku. Zápis však neuvádí nic o podobě znaku. Téhož dne při slavnostní schůzi obecního zastupitelstva byl čten přípis c. k. okresního hejtmanství, kterým se povyšuje obec Michálkovice na městys a při té příležitosti jsou jmenovány následující osobnosti čestnými občany Michálkovic:

1. prezident vévodství slezského baron Heindl z Udynských,
2. ředitel dolů Severní dráhy Ferdinandovy c. k. horní rada Jan Mayer z Moravské Ostravy,
3. farář z Vratimova vikář P. Antonín Poledník,
4. zemský poslanec a vrchní vládní rada zemského soudu v Opavě Václav Hrubý,
5. závodní dolů Severní dráhy v Michálkovicích důlní inženýr František Štiller,
6. starosta obce a inženýr dolů Severní dráhy Eduard Pláteník.

Z uvedeného se dá soudit, že Michálkovičtí chtěli své čestné občany "zvěčnit" i ve znaku obce. Kdo přišel první s tímto nápadem a kdo byl autorem návrhu není dnes už známo. Nápad to byl jistě zajímavý a heraldicky ojedinělý. O důvodech zamítnutí tohoto znaku se rovněž můžeme jenom dohadovat. Mohlo to být proto, že přinejmenším čtyři osoby navržené na čestné občanství byly jako čeští vlastenci pro tehdejší rakouské úřady málo vhodné.

Ovšem mohly to být na druhé straně důvody čistě heraldické. Symbolika šesti medailí byla totiž tak zašifrovaná, že už i v době vzniku znaku nezasvěceným nic neříkala. Je možno předpokládat, že lidé, kteří tenkrát na ministerstvu vnitra o znaku rozhodovali, měli tolik heraldického citu, že jej uznali za nevhodný a zamítli jej, protože "nevyjadřoval charakter obce".

Ve srovnání se symbolikou nově vzniklých znaků okolních obcí, která byla poměrně snadno čitelná, byl michálkovický navržený znak pro nezasvěcence neřešitelným rébusem.

A jak se stalo, že se tento neschválený znak dostal na ne příliš reprezentativní budovu v obci, asi už také nezjistíme. Snad to tehdejší představení obce udělali z trucu.

Vilém TUREK

FRÝDEK - SÍDLO BISKUPSTVÍ ?

Z oken severního průčelí frýdeckého zámku je pěkný výhled na poutní mariánský chrám, který stojí na protějším kopci, lidově zvaném "Vápenky". Svah pod chrámem až k zámku a historickému jádru města je v této době jedním velkým zbořeníštěm, na kterém bude vystavěno nové sídliště.

Na místě dnešního poutního chrámu byla již v roce 1706 postavena dřevěná kaple. Nechal ji postavit hrabě Jiří z Oppersdorfu, tehdejší pán Frýdku, který prý našel v těchto místech květ se zvláštní až zázračnou vůní. Proto zde nechal postavit kapli s kamennou sochou P. Marie s obrazem nazvaným " Duchovní růže P. Marie ". O pravomoc nad touto kaplí se vyvinul později spor mezi hrabětem Pražmou a frýdeckým farářem Faldinou.

Spor vznikl proto, že hrabě z návozu zámeckého kaplana / opavského minority / odevzdal kapli bez vědomí faráře do správy mnichům minoritského kláštera v Opavě. Mniši chtěli takto dostat do svých rukou budoucí bohaté poutní místo. O sporu rozhodla biskupská konsistoř ve Vratislavi ve prospěch frýdecké fary. Protože hrabě Pražma nedbal tohoto rozhodnutí, bylo mu patronátní právo nad kaplí, která byla postavena na jeho pozemku, biskupem odňato. Tím byl hrabě Pražma ještě více popuzen a v noci 22. února 1712 dal sochu P. Marie z kaple přenést do zámecké kaple sv. Barbory, hodlaje ji později převést do Opavy k minoritům. Proti tomuto činu zámeckého pána povstal všeobecný odpor. Lid obstoupil zámek a hlídal dva měsíce dnem i nocí, až hrabě sochu zase vrátil na původní místo. K navrácení sochy nedo- nutil hraběte ani tak sročený lid, jako přímý příkaz císaře Karla VI. ze dne 12. dubna 1712. Hrabě Pražma, chtěje se faráři pomstít, všemožně se snažil usadit na tomto místě nějaký mnišský řád a založit klášter. Protože však bez církevního povolení to nebylo možné, upustil konečně od svého úmyslu a odkázal své jmění na stavbu chrámu na Vápenkách.

Odkaz tvořil s poutnickými milodary dostatečný kapitál ke stavbě chrámu. Se stavbou se započalo nad dosavadní dřevěnou kaplí dne 4. října 1740. Pro válku Rakouska s Pruskem byly základy dostavěny teprve v roce 1744. Vlastní stavba byla dokončena roku 1759 a 13. května téhož roku byl chrám vysvěcen vratislavským biskupem Filipem Schaffgotschem.

Chrám P. Marie je jednolodní stavbou provedenou v renesančním slohu se sklonem k baroku. Dvě věže v průčelí jsou 60 m vysoké. Chrátová loď je 47 m dlouhá a 22 m široká. Pro zdůraznění patního charakteru bylo kolem chrámu postaveno 14 kaplí, tvořících křížovou cestu. V čele je tak zvaná "římská kaple", v níž byli po nějakou dobu pochováváni i členové rodu Pražmů. Od "římské kaple" vedla úzká cesta do bývalého arcivévodského lesa zvaného "Hájek", kudy chodili poutníci půl hodiny pěšky k "svaté vodě". V místě, kde v lesíku vyvěrá ze stráně pramen křišťálově čisté vody, byl postaven již v roce 1786 dřevěný kříž, jež postavil lesník Michal Hirschschlimer jako poděkování za uzdravení svého dítěte. V roce 1834 byla nad křížem postavena poměrně prostorná kaple.

Všechno úsilí hrabat Pražmů okolo zázračné svatyně P. Marie a "svaté vody" v lesíku bylo zaměřeno v této době na vytvoření prvořadého a bohatého poutního místa. Velikost, umělecká výzdoba chrámu a jeho okolí je pro tehdejší dobu až nepřiměřená. Není nepravděpodobné, že se v rodině Pražmů, v dorozumění s vratislavským biskupem knížetem Schaffgotschem, počítalo s vyšším určením významu mariánské svatyně.

Po prohrané pruské válce zůstala Rakousku pouze část Horního Slezska. Biskupské město Vratislav zůstalo v pruské části Slezska. Vznikala tak veliká příležitost, aby pro rakouskou část vratislavské diecése bylo zřízeno nové rakousko-slezské biskupství. Vilém Justus hrabě Pražma, kanovník vratislavský, by byl vhodným kandidátem pro nový biskupský stolec. Jeho jmenování biskupem mělo nejlepší vyhlídky. Císařovna Marie Terezie mu byla velice nakloněna pro příkoří, která musel tento příslušník rodu Pražmů vytrpět od pruského krále Friedricha. Uvedené okolnosti vysvětlují, s jakým spěchem nechal hrabě Jan Pražma provést adaptační práce v severním křídle frýdeckého zámku, v němž mělo být sídlo nového biskupa, příslušníka rodu.

Plány na zřízení nového biskupství se sídlem ve Frýdku ztroskotaly na vysoké zákulisní diplomacii rakouského kancléřství, které tomuto řešení nepřálo. Náhradou za zmařené naděje a sny o biskupské hodnosti byl Vilém Justus hrabě Pražma v roce 1771 jmenován generálním vikářem pro rakouské části vratislavské diecése. A tak se rozplynuly i naděje frýdeckých měšťanů, hlavně řemeslníků a kupců, o blahobytu, který by nastal po zřízení nového biskupství se sídlem v jejich městě.

Majetkovými převody na různé příbuzné nebo prodejem odešli Pražmové ze všech svých panství na Moravě a v rakouském Slezsku. Přesto však zůstával duchovní svazek této šlechty, hlavně ve vztahu k městu Frýdku, dlouho zachován. Zvláštním způsobem se tento vztah projevil ještě i po zániku rakouského mocnářství, kdy 18. srpna 1929 u příležitosti

svěcení nových zvonů pro mariánský chrám zúčastnil se této slavnosti majordomus z Falkenbergu Jan hrabě Pražma se svou ženou a dcerou. Hraběnka Pražmová přijala zde čestnou funkci kmotry při svěcení zvona poutního chrámu, který v historii tohoto, kdysi českého šlechtického rodu, tolik znamenal.

Stará sláva poutního chrámu P. Marie pomalu dohasíná. Chrám se stává pouze významnou chráněnou historickou památkou města, které se v dnešní době a v místech okolo chrámu rozrůstá v nové moderní sídliště. V nové městské čtvrti bude starý poutní chrám trvalou ozdobou nového a moderního prostředí.

Jiří PALÁT

METODY OSOBNÍ DOKUMENTACE PŘI GENEALOGICKÉM
A HERALDICKÉM BĚDÁNÍ
/dokončení/

Co ukládáme do jednotlivých kartoték tématicky rozdělených?

- a/ Do jmenné /autorské/ kartotéky pořizujeme ke každému přečtenému článku či knize samostatný lístek se základními údaji dle ČSN 010197; můžeme připojit anotaci.
- b/ V předmětové /věcné/ kartotéce jsou uloženy záznamy s výpisy informací, citátů, citací, číselných údajů a výtahů které jsme pořídili při studiu literatury (21).
- c/ Kartotéka topografická a personální shromažďuje záznamy a výpisy, číselné údaje, informace atd., které se vztahují k oblastem, městům, panstvím, vesnicím a jednotlivým osobnostem v rámci daných témat.

Všechny tři kartotéky používají stejných témat, což velmi usnadňuje práci. Záznamové lístky nerozdělujeme do kartoték hned při studiu, ale vždy jednou za čas. Při práci s lístky určíme jen druh tématu a typ kartotéky, do níž přijde lístek založit. Co nelze při třídění zařadit tématicky, ukládáme na konci kartotéky do oddílu "volné". Časem hesla přibývají, a tak mnoho z nerozřazených lístků můžeme postupně založit. Osvědčil se mi také záznam s nápisem "Archiválie pro každé téma". Tento záznam upozorňuje na opisy, fotokopie písemností atd., uložených v mém tématickém archivu. Pro hlubší studium třídění poznatků a práci s kartotékami uvádím dvě speciálně zaměřené práce (22).

4.1. Tématický archiv

Všechny získané výstřižky, separáty, OČE, fotokopie, prospekty, výstavní katalogy, průvodce po hradech atd. je nutno nějak ukládat - archivovat. Existuje mnoho různých způsobů,

avšak při dodržení tématického řazení materiálů stačí opět krabice, do kterých se na šířku vejde formát A/5 /používám krabice o rozměrech 250 x 450 x 280 mm s víkem/. Jednotlivá témata jsou od sebe oddělena rozdružovacími kartami /viz obr.5/. Jestliže potřebuji nějaké materiály, nejdříve prohlédnu tento archiv a hledané prameny vyjmu. Aby tyto materiály opět přišly na svoje místo, má každý výstřižek či jiný záznam datum, označení časopisu a znak tématické skupiny. V případě, že žádný z potřebných článků nebo jiných pramenů nevlastním, hledám ve jmenné kartotéce výpisy z knih a časopisů k danému tématu (23). Koncepty vlastních článků poznámek je vhodné řadit na konec tématického archivu do obálek formátu A/5 nebo také k jednotlivým tématům s nápisy: koncepty, poznámky, osnovy atd. S tématickým archivem úzce souvisí ukládání poznatků a informací obsažených v našich vlastních časopisech. Získal jsem zkušenost, že články, které jsou uloženy v časopisech se po letech stávají mrtvými. Při hledání určité informace je nutno procházet obsahy jednotlivých ročníků atd. Hlavně však v bytě zabírají mnoho místa. Z praxe vím, že nejlepším řešením je časopisy po dvou, třech letech znovu projít a cenné články, zprávy vystříhnout a založit do tématického archivu. Jsem někdy upozorňován na to, že se tím ničí duch a celková náplň časopisů. Možná, ale pro tyto faktory si mohu uvedené časopisy vypůjčit v knihovně. Důležitější je ta věc, že opublikované články slouží v maximální míře, a tím je plněna jejich základní funkce. Samozřejmě tato praxe se nedá praktizovat u starých a mnohdy již bibliofilsky cenných časopisů.

SHRNUTÍ

Pro zvládnutí velkého množství informací a poznatků je důležitá systematická práce a nezbytně nutné dodržovat zvolený systém. Honosně znějící názvy, jako kartotéky, dokumentační záznamy, tématický archiv atp., je ve skutečnosti jen několik krabic rozdělených podle témat, kam doplňujeme lístky podle předem zvoleného systému, který odpovídá zájmům a časovým možnostem každého jednotlivce. Dodržujeme některé zásady a práce se nám bude jistě dařit:

1. Uvědomme si, co si chceme z přečteného a prostudovaného zapamatovat a trvale mít k dispozici.
2. Pro zapisování a uchovávání informací nešetřeme papírem - každé informaci věnujme 1 lístek.
3. Zapisujeme podle ČSN 010197 - Bibliografické citace.
4. Jen myšlenka zachycená na papír není ztracená a může sloužit několikrát.
5. Z těžce dostupných knih pořizujeme výpisy, fotokopie, dělejme záznamy hlavních myšlenek.
6. Zvolený systém třídění a ukládání poznatků striktně dodržujeme.
7. Zařídíme si tématický archiv - usnadní nám to další práci.
8. Pracujeme systematicky, pokud možno denně, třeba jen hodinu.

Jak dále účelně využít získaných informací vám pomohou knihy renomovaných autorů: doc.dr. Josefa Bartoše, CSc., Jana Havránka s kolektivem a dalších (24).

ODKAZY NA POUŽITOU LITERATURU

21. Toman, Jiří: Organizace a technika duševní práce. 1. vyd. Praha 1970. s. 144 - 156.
22. Toman, Jiří: Principy a systémy heslování a třídění. 2. vyd. Praha 1966. 186 stran.
Toman, Jiří: Metody a technika informační činnosti. 1. vyd. Praha 1970. 312 stran. 62 obrázků.
Toman, Jiří: Organizace a technika duševní práce. 1. vyd. Praha 1970. s. 144 - 156.
23. cit. dílo s. 157.
24. Bartoš, Josef: Úvod do techniky historické práce. 2. přepracované a rozšířené vydání. Skriptum UP Olomouc. Olomouc 1977. 149 stran.
Havránek, Jan: Úvod do studia dějepisu. 1. vyd. Praha 1967. 207 stran.

H.	H.I	H.I.1	DT.II.1	G.IX.I	G.IX.II

z BÍTOVA, BÍTOVSKÝ Václav		B _t	H.I.1	BÍT	NZ
Vznik erbu - pověst, vyobrazení erbu, popis erbu Hořící srdce - pověst o vzniku dle Paprockého: ZRCADLO Markrabství moravského na s. 453. Bítovští podle Bítova u Klimkovic, starý slezský rod, popis nejvýznačnějších členů rodu, sňatek s Bohunkou z Víckova, účast v odboji proti Habsburkům za třicetileté války.					
731015	Naše Valašsko r. 4, 1938	Fialová, Vlasta: Václav Bítovský a Bohunka z Víckova			165 až 179

obr. 6

ZA DALŠÍ ROZVOJ SOCIALISTICKÉHO ZPŮSOBU ŽIVOTA PRACUJÍCÍCH

Dne 28. února 1979 se konalo v Ostravě plenární zasedání krajského výboru KSČ. Ze zprávy předsednictva Sm KV KSČ, přednesené soudruhem Vladimírem Michným, vyjímáme několik důležitých částí, které se týkají využití volného času a m zájmové činnosti pracujících /plné znění uveřejněno pod stejným titulem v deníku Sm KV KSČ "Nová svoboda" z 2.3.1979, str. 2 - 5/:

" Socialistický výrobní způsob a rozvoj socialistické demokracie vytváří i nové velké možnosti pro rozvoj duchovního života lidí a v souvislosti s tím i pro tvorbu socialistického způsobu života v oblasti nadstavby.

Socialistický výrobní způsob je charakterizován tím, že dává pracujícímu člověku daleko větší volný čas."

"Další zvyšování životní úrovně s sebou ponese i další rozvoj zájmových činností, zálib a koníčků mezi našimi lidmi, což je jedna z forem rozvoje osobnosti člověka. Nechceme-li, aby se realizace těchto zájmů odehrávala v soukromí, aby byla spojena s odtahováním od společenské činnosti a přispívala k posilování individuálních či spíše individualistických vlastností, musíme věnovat pozornost i této stránce života našich lidí. Na péči o rozvoj zájmových aktivit našich lidí, včetně

jejich koníčků a zálib, se musí orientovat i naše kulturně výchovná zařízení klubového typu a organizovat ji stále častěji ve spolupráci s příslušnými zájmovými, respektivě společenskými organizacemi.

Je nesprávné považovat rozvoj zálib a koníčků za čistě soukromou věc občanů. Tyto lidské aktivity mohou být skutečně formou rozvoje socialistické osobnosti a příspěvkem k pěstování socialistického způsobu života, příkladem, který zve další lidi k následování, prostředkem rozvoje tvůrčích sil člověka.

Měli jsme možnost vidět v různých televizních soutěžích občany, kteří své znalosti a dovednosti získané pěstováním svého koníčka dovedli až k vysoké profesionální úrovni."

"Je úkolem domů kultury, klubů pracujících i společenských organizací Národní fronty, aby těmto aktivitám poskytovaly širokou možnost uplatnění, a to i lidem, kteří nejsou přímo členy těchto organizací. Pro rozvoj socialistického způsobu života mají tyto aktivity několikerý význam. Především vlastnosti získané při pěstování ušlechtilé záliby - nadšení pro věc, pečlivost a přesnost při jeho real., tvůrčí postup a vynalézavost, široká erudice v některém oboru činnosti, která se mění v životní potřebu člověka, nezištná spolupráce s jinými koníčkáři téhož oboru, vzájemné obohacování o nabyté zkušenosti - to i další vlastnosti se přenášejí i do výrobní praxe a politické angažovanosti jejich nositelů a ovlivňují je v žádoucím socialistickém duchu."

"Tento ušlechtilý způsob trávení volného času působí současně jako zábrana proti nesocialistickým aktivitám. Pěstuje pocit solidarity s lidmi, kteří se zabývají podobnými činnostmi, učí lidi vážit si výkonů a výsledků jiných, a také je ochraňovat, mít pozitivní vztah k přírodě, k dílu lidských rukou, k výsledkům práce minulých generací. Vede tak ke zvyšování kulturnosti lidu, neboť ta nespočívá pouze v tom, jaká nová kulturní díla dovede národ vytvořit, ale i v tom, jak dovede uchovávat kulturní odkaz minulosti.

V rozvoji těchto vlastností spatřujeme hluboký politický smysl činnosti zájmových organizací, v tom je jejich přínos pro formování socialistického způsobu života."

- Kj -

"Z p r a v o d a j" vydává ostravská pobočka Genealogické a heraldické společnosti v Praze. Vychází nepravidelně a je určen pouze pro potřebu členů GHSP.

Za původnost a obsah článků ručí autoři.

Veškeré články, drobné příspěvky a podobně zasílejte laskavě na adresu: GHSP - pobočka Ostrava, poštovní schránka 217, 729 17 Ostrava I.

Uzávěrka 2. čísla II. ročníku byla 16.5. 1979.

Schváleno k tisku oborem kultury Národního výboru města Ostravy po č. j. 54/78 z 28.3.1979.